

БОШКО МАРКОВИЋ, ЦЕТИЊЕ:

Поздрав.

Браћо Соколови, Соколице сеје!
Поздрав шаљем Вама са гордог Ловћена,
са Парнаса нашег — славне Епопеје,
где је Омирова лира позлаћена.

Словенски Соколе, бар једном долети
да погледаш моје гнездо порушено
и да видиш где су славни аманети
забачени као цвеће осушено!...

Нема Соколова... стење само ћути,
југословенска је Спарта у сну сада,
живот јој, кô лишће јесење кад жути,
суморно и тужно полако опада...
Гаси се... а прошлост заборав јој крије.

— — — — —
Долети, Соколе, даћу „Горски Вјенац“.

Tvoje dužnosti.

Kad ste stupili među sokolski naraštaj, pribrojate se k sokolskoj porodici, premda još niste pravi članovi i prave članice sokolske organizacije. Dogod ne postignete dobu, propisanu za sokolsko članstvo, biva 18. godinu života, vi živite u sokolskoj organizaciji kao učenici i pripravnici.

To vam je doba zato određeno, da polagano spoznavate sokolsku ideju, da si jačate telo, da si učvrštujete značaj, bistrите um i da spoznate i da si prisvojite one kreposti, koje moraju krasiti svakoga Sokola, svaku Sokolicu.

Vaš je razum već toliko razvit, da jasno pojmite, o čem se radi, šta zahtevamo, za čim težimo.

Vi, koji ste u sokolskim redovima i koji tako reći rastete u sokol-skoj organizaciji, vi znate, da hoće sokolstvo da uzgoji zdrav i snažan, čil narod, koji je svestan svoje narodnosti, koji visoko ceni moralno življenje i pravu bratsku međusobnu ljubav i koji teži za napretkom pojedinaca i celine.

To je sokolski program, to su bistveni biljezi sokolske ideje, što je hoćemo da rasplodimo širom naše jugoslovenske domovine, da se zaseje među čitavi naš narod, kako se šire zraci jutarnjega sunca deleći nam svima bez razlike svoju toplotu i svoje svetlo.

Naraštajnici! Naraštajnice! Svatko između vas, koji je stupio u naše veliko kolo, preuzeo je svojim ustopom i stalne dužnosti koje mora vršiti; to mu je sveta zadaća. I vi, koji još niste položili sokolske zakletve, morate znati, da usprkos tome imate dužnosti, a sokolska čast i ozbiljnost nalažu vam, da ih točno i vršite. Nisu doduše teške te dužnosti, ali ipak treba za njihovo vršenje pameti i odlučnosti, požrtvovalnosti i jake volje a pre svega ljubavi do same stvari.

Sokolskim telesnim uzgojem jačate svoje mišice i ujedno stičete i duševne vrline pa se tako spremate za svoju zadaću. Tako crpe Sokolstvo silu i veličinu iz samoga sebe i tko se pravo sokolski uzgaja, naći će u tom uzgoju i sredstva za onu nevidljivu silu kojom će mu biti moguće da vrši sokolske dužnosti.

A prva i najvažnija dužnost jest, da redovito posećaš časove vežbanja, da si prisvojiš plodove sokolske škole. Ako tu dužnost zanemaruješ, onda si u opasnosti, da ne stečeš temelj za druge vrline koje proizlaze iz sokolskoga uzgoja. Neka ti bude vazda pred očima spoznaja, da je sokolska škola prvi uvet za postignuće sokolskih ciljeva, a ta škola ima svoje korenje na vežbalištu. Pa kada osetiš u sebi prve uspehe tega uzgoja, kada se probudi u tvojoj duši čuvstvo da postaješ soko, e, onda budi uveren, da ćeš u sebi naći i silu za vršenje sviju ob-

veznosti svoga poziva i svoga života. Soko je vazda i svagde na svojem mestu.

Tada ćeš spoznati i osetiti, da nije dosta, ako vas je sabranih samo nekoliko pri poslu. Osetit ćeš potrebu, da privedeš u svoje kolo i druge svoje drugove, koji sa strane nepoverljivo motre šta ti radiš, jer ne poznaju ciljeva, koji tebi lebde pred očima. Prohtet će ti se, da bi bili tvoji sumišljenici — tvoja braća i sestre — svi, koji su od tvoga naroda. Jaka tvoja volja i odlučnost pritegnut će u naše vrste i te nepoverljive mladodušnike. Onda će ti se u srcu poroditi ugodan osećaj da si ovršio svoju drugu najvažniju dužnost. Budućnost sokolstva bit će zajamčena tekar onda, kada bude pretežna većina naše mladeži u sokolskom taboru.

Čuj i zapamti si dobro reč našega staroste, br. E. Gangla: »U tom taboru je budućnost Sokolstva«. Ta rečenica mora da postane ponosna svojina u duši svakoga naraštajnika i svake naraštajnice tek probudene, razvijajuće se i ljubavljaju negovane sokolske svesti. Taki naraštaj je naš najproduktivniji i najistrajniji propagator! I tomu naraštaju postavljam za dužnost, da se sam pobrine za povećanje svojih vrsta. Kad obasije svakoga naraštajnika i svaku naraštajnicu spoznanje, komu služi i čemu se izobrazuje u sokolskim redovima, onda će samomesebi obećati, da će svaki pojedinac dovesti u svoj krug bar po jednoga brata a svaka naraštajnica barem jednu sestru. Plod te propagande za sokolski naraštaj bit će mlade i zdrave klice našega pomlađenja u našem naraštaju. Iz toga naraštaja dolaze oni što ispunjuju svaku prazninu koja danas zeva u našim redovima. Iz toga naraštaja izvire tek i ozdravljenje svima bolestima, koji u moralnom i fizičkom pogledu slabe i trgaju jedinstvo našega naroda i okužuju njegovu državljansku svest! — To je danas prva i poglavitna zadaća našem naraštaju: »Radi sam da podigneš svoje brojčane i moralne sile!«

Idi i vrši taj najviši ukaz!

»Sokolič« izhaja letos samo za sokolski naraščaj, za sokolsko dečo pa ima posebno prilogo »Naša radost«. Oba lista skupaj staneta 20 Din, Sokolič sam 16 Din, »Naša radost« sama pa stane 5 Din letno.

»Sokolski Glasnik« bo tudi v tekočem letu izhajal dvakrat mesečno, in sicer 15. in zadnjega dne v mesecu. Kot prilogi bo imel enkrat mesečno »Jugoslovanski Sokol« in enkrat »Prednjak«. Prvi bo urejevan kot sokolska revija, drugi pa kot tehnični list. Cena Glasniku s prilogami je 40 Din.

Beseda sokolski mladini.¹

Draga deca in dragi naraščaj!

sak, kdor stopi v sokolske vrste, se mora zavedati velike naloge Sokolstva. Sokolstvo ni le telovadna organizacija, pač pa je tudi nacionalna, to se pravi: kdor je Sokol, ta je tudi Jugosloven.

Vsem Sokolom je naša jugoslovenska domovina skupna mati, vsi jo moramo ljubiti s pravo, iskreno ljubeznijo, žrtvovati moramo zanjo vse, tudi — življenje.

Po vsej naši lepi domovini od zapada dalje na vzhod se raztezajo sokolske vrste, po vsej naši domovini odmevajo klici naših Sokolov, povsod vihrajo sokolske zastave. Lep in ponosen je ta sokolski dom! Ponosen je na svoje junake borce, ki so se borili z jekleno močjo, da so priborili svoji domovini svobodo in jo rešili suženjstva in tlačanstva. Krasen je pogled na te mišičaste roke, na zdrava telesa in na značajne ljudi.

Značajnost je klic Sokolstva. Te značajnosti pa se moramo učiti od mladih nog, pričeti moramo zgodaj, takoj, ko stopimo v sokolske vrste še kot deca. Zato po pravici pravimo, da je Sokolstvo vzgojna organizacija. Šibko je tedaj vaše telo in majhne so vaše duševne zmožnosti, toda vse eno lahko koristite društvu, v katerem telovadite in pomagate Sokolstvu do novih moči in sil. Brezpogojno morate tedaj slušati svoje voditelje, svoje brate učitelje. Ni le dovolj, da kažete to svojo poslušnost v telovadnici, ampak povsod: v šoli, doma, na ulici, pri igri in učenju jo morate kazati, tako da vedno s svojim dejanjem govorite: »Sokol sem, Sokolica sem, taka je naša sokolska vzgoja, taki smo mi Sokoli!« S ponosom bodo tedaj zrl na vas ljudje in veselili se bodo ob pogledu na vas ter ljubili bodo sokolsko mladino.

Tedaj bodo izginili napačni predsodki ljudi, ko bodo videli take lepe lastnosti na sokolski deci. Tako bodo starši radi pošiljali otroke v telovadnico, ker visoko bodo cenili sokolsko vzgojo. To bo veliko in uspešno vaše delo in prvi korak k značajnosti.

Ker pa je sokolsko geslo tudi ljubezen in bratstvo, tedaj ne smete zaničevati in zasramovati onih, ki tavajo v temi, temveč spodbujajte jih in privedite jih pod sokolski prapor, da jih obsije zlato solnce resnice, da se pokrepčani in prerojeni s temi žarki razmahnejo in razvijejo v Sokole borce: za edinost, za čast slovanske domovine. Le vedno vztrajno naprej!

Kakor se razvija roža ob solnčni toploti, da vedno lepše raste in dehti, tako rasteš in se razvijaš tudi ti — roža sokolska! Iz dece postane

¹ Nagovor na sokolskem popoldnevu v Metliki, ki je bil namenjen sokolski mladini.

naraščaj. Starejši postanete, pametnejši. Vaše duševne zmožnosti, ki so še prej spale, se lepo razvijajo in tako veliko lažje delate v prid društva, v prid države. Ne zanemarjajte nikdar telovadbe! Kar je roži solnce, dež in toplota, to je naraščaju telovadnica. Tu si krepite svoje telo, da močno in vztrajno more kljubovati vsem sovragom, ki pritiskajo na sokolske vrste in katerih glavni smoter je, da razbijejo te vrste. Naši sovragi se morajo nekoč zdrobiti v prah ob mogočni steni Sokolov junakov, da bo vsa Jugoslavija ena sokolska družina!

Še več prilike imate, da delujete v društvu, ko dorastete v člane. Tedaj ne boste nastopali le kot telovadci, ampak kot vaditelji in učitelji. Da pa dosežete to, je treba vse življenje vestno in vztrajno delati. S telovadbo si krepimo zdravje in jačamo duha, da bo zmožen še večjega razmaha.

Veliko in težko je delo posameznikovo v Sokolstvu. Ako pa delamo z združenimi močmi, podpiramo tako drug drugega, tedaj bo tudi delo uspešnejše.

Da pa moremo dati narodu le dobro in plemenito, tedaj moramo biti sami dobri in plemeniti. To dosežemo s samozatajevanjem, z disciplino in delavnostjo. Z ljubeznijo se lotimo tega začetnega dela in delajmo z vsemi telesnimi in duševnimi močmi, da se bodo razširile naše sokolske vrste, da pridobimo Sokolstvu novih članov, naraščaja in dece!

Da bo vsa ta sokolska družina mogočna opora svoji materi domovini, da se bo širni svet divil tej sokolski vojski, da bo lepota sokolskih praporov navdušila ves svet, da se bo Sokolstvo razširilo od juga do severa, od zapada na vzhod — vsepovsod le Sokol — Jugosloven! V tem zmislu na delo v doseg naših ciljev! Zdravo!

DUŠAN M. BOGUNOVIĆ:

Značenje Sokolstva za život.

i — sokolska Omladino, koja se skupljate u naše dvorane, po roditeljima svojim pripadate raznim položajima u društvu, pripravljate se i vi za razne položaje u životu; skupljajući se u sokolani vi se pripremate za sokolski život. Jeste u najlepšem veku svoga života, kad ste jaki i zdravi, i tako kad vas gledamo vi ste nam najbolje jamstvo u budućnosti. Jeste i nada ne samo vaši roditelja već i nas stariji Sokola, pa i celoga Sokolstva. Za kratko vreme morat ćete da preuzmete sokolski rad u svoje ruke.

Al' motreći život, koji se oko nas događa, nas gledajući vas ne obuzima samo radost već i bojazan za vas. Ne polazite samo u sokolsko

društvo, ne gledate samo dobre strane života, već zalazite i u druga društva, gdje ima dosta zli primera, za kojima, kad bi ste vi povelili, ne biste bili nada roditelja svoji, ne biste bili nada Sokolstva.

Sretate na ulicama pijane ljude, koji ne mogu da vladaju svojim telom, već padaju, a kad dodu kući ruše svoju porodicu. Gledajući to setite se svoga sokolskoga zaveta, da ne ćete piti i da ne ćete ono, što u dvorani vežbom stećete — poceni za tili čas porušiti. Budete li toga se sjetili, tad sokolski život u dvorani dobio je i svoje značenje u životu. Vaša dužnost nije samo sebe odvratiti, već i drugome pokazati sokolski put sretnoga života.

Čujete na ulici i domu često puta rđavu reč. Reč, koja ne smije da izade iz usta dobra čoveka i Sokola. Slušajući to, ne preuzimaj od njega zle reči, već nasprotno odbacuj i svaku pomisao da upotrebiš tu reč. Setite se, da si u sokolani obećao, da ne ćeš izustiti zlu reč na bližnjega svoga. Pouči onoga, koji zlo govori; tad sokolski život dobija svoje pravo značenje.

Često puta gledaš kako stariji pa i mladi puše. Ne poželi to — jer je duvan kao i alkohol zlo ljudsko. Seti se da si dao sokolski zavet, da nećeš pušiti.

Učio si u Sokolstvu ljubiti bližnjega svoga, pomagati slabe in nejake, bližnjemu u nevolji pomoći, prema svakom a naročito starijem biti učtiv i poslušan, u školi dobro se vladati i dobro učiti, svagdje i na svakom mjestu svojim ponašanjem pokazati da si član sokolske porodice. Ne slušaj to samo, ne izgovaraj samo to, već tako i u životu radi, jer ako ne radiš, nisi pravi Soko — ti si još gori od onoga koji to sve čini, al' čini za to, jer ga niko nije učio, da ne čini tako; samo tako pokazat ćeš da sokolski život u dvorani, ima svoje značenje i u životu van dvorane.

Pa — onda pogledajte politički život naroda i države naše. Mnogo je stranaka i mnogo je vođa. Svi tvrde da su u pravu, a ipak život države i naroda ne ide napred. I vas vuku u te stranke, zanoseći vas velikim frazama i zvučnim rečima. Ne dajte se u političke stranke. Istina je, da i vi ko budući građani države dužni ste, da učestvujete u javnom životu. U korist napredka, vi ćete to morati da radite. Al' sadašnje vreme vaše — vreme mladosti — nije vreme za stranačku borbu, već da se odgojite u duhu rada za narod, da sačuvate svoju dušu od stranačkoga života — jer se setite: Da se u Sokolu učite služiti narodu i državi, a ne strankama i ličnostima.

Ako želite društvenosti i rada, ispunjavajte dužnosti svoje.

Često puta u životu čujete da je Soko protuverski. Učite ih našem verovanju, da veru smatramo najsvetijim osećajem, al' da ne damo da se vera upotrebljava za razdvajanje naroda i za političku borbu.

To — što u Sokolu vežbom i odgojem stećete — nastojte da van Sokola ušćuvate.

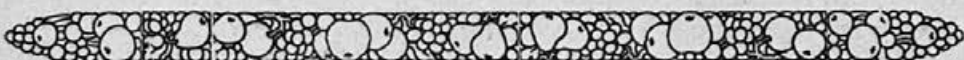
To što u Sokolu čujete i delom u Sokolu pokazujete — ne zaboravite to isto raditi i pokazivati van Sokola.

Sve, što u Sokolu čujete, učite i što vam se predaje, to i van Sokola radite, učite druge i pokažite primerom — da je Soko — druga škola vaša — škola, koja vam daje znanje i odgoj, da kad danas sutra postanete građani domovine i države svoje, a kraj toga vode i predvodnici Sokola, budete spremni, da primite od nas rad i stvaranje Sokolstva.

Pamtite dobro! Mladost se nikada ne vraća. U mladosti što stečete, to vam se u starosti trostruko vraća.

Ne služite u životu ni političkoj stranci, niti pojedinim staležima, niti osoboma, niti vjerama, već narodu i otadžbini i kralju svome.

Radeći tako bit ćete sretni vi, vaš dom, vaša domovina, vaša država. Pa ne samo da ćemo biti sretni, već i dugovečni. Budite taki van i unutar Sokola!

MILKO KRAPEŽ:

Spomini ob 25letnici.

(Dalje.)

O dolgi vožnji, ki je trajala dva dni in eno noč, sem se vesel znašel v beli Ljubljani. Treba mi je bilo nekaj počitka, nato pa sem se takoj odpravil na delo. Svoje novo mesto sem zavzel dne 30. avgusta 1896. pri Fr. Čudnu, urarju v Ljubljani. Tudi

tod je vse kazalo, da bo vladal med gospodarjem in uslužbencem lep sporazum. Takoj po prvih dneh bivanja v rojstnem kraju sem vesel pohitel v telovadnico Ljubljanskega Sokola. In spet sem se sešel z vsemi imenovanimi telovadci, dobil sem tudi nekaj novih. Srce mi je bilo polno veselja in zadovoljstva; veselo vrvenje in živahnost v telovadnici in vse delo za Sokola v in izven nje me je vedno bolj vleklo nase. Zanimal sem se za ono malo sokolsko literaturo, ki je bila vrlo mlado cvetje na sokolskem polju, cvetje, ki mu je manjkalo solnca in toplote a je užilo v preveliki meri srd nenaklonjene države. Dragi naraščaj, strto je vse nasilje in kruto zatiranje malega slovenskega naroda, končano je prikrito, skoro tajno delovanje sokolskih društev iz tistih let. Danes Sokol lahko ponosno stopa v kroju po naših ulicah, dočim je bilo to tedaj večkrat zabranjeno. Iz vsega tega spoznaš, da so današnji časi Sokolstvu bolj prijazni in bolj naklonjeni. Zato pa se potruj, da boš vreden vzvišene Sokolske ideje, ki te vzgaja telesno in duševno v ljubezni do naroda in domovine.

Tako mi je prijetno mineval čas v sokolskem delu. Toda dne 12. maja 1897. sem odšel z osmimi sokolskimi prijatelji na nabor. Vsi smo bili potrjeni. Zavest, da bom tri dolga leta služil cesarja, ki je mojemu narodu tak neprijatelj, me je precej potrla. 1. oktobra sem moral odriniti v vojaško službo. Dodeljen sem bil takratnemu 97. pešpolku v Trstu. Ločitev od bratov Sokolov je bila težka, toda tolažila me je misel na zopetno veselo svidenje.

Zame se je pričelo popolnoma novo, nič kaj prijetno življenje. Toda kot pogumen in discipliniran Sokol sem se vdal in čakal boljših časov. Vse dni smo prebili kot novinci na vežbi. Povelja so mi bila lahka, ker sem poznal osnovne gibe že iz sokolske telovadnice. Zato mi vežbe niso delale težkoč in sem jih takoj gladko izvajal. Nadporočnik, ki je nam poveljeval, je to hitro opazil in pozval me je k sebi ter vprašal, če sem že bil vojak. Odločno sem mu povedal, da ne, ampak, da izvira znanje od rednega posežanja sokolske telovadnice. Ker nadporočnik ni ničesar vedel o tej organizaciji, sem ga točno podučil. Velel mi je, naj stopim k drogu in mu pokažem kakršnokoli vajo. Kakor ima vsak telovadec nekaj vaj, ki so mu posebno priljubljene in jih rad pokaže, sem tudi jaz takoj pričel z vajo, ki mu je bila jako všeč. Zato mi je poveril nalogo, da takoj prihodnji dan prevzamem novince in jih vežbam. Tako sem se kmalu prilagodil tudi vojaškemu življenju, posebno pa, ko sem po enem letu sestavil pevski zbor pod spretnim vodstvom pevovodje Viktorja Šonca, pristne kraške korenine iz Tomaja pri Sežani. Čez čas sem postal narednik in sam ne vem, kako so bili hitro minuli dnevi sicer dolgih treh let vojaške službe. 12. septembra 1900 sem slekel vojaško suknjo in postal sem zopet prost človek.

Vrnil sem se v Ljubljano kot doslužben vojak in takoj sem mislil na samostojno delo. Tudi v tem oziru mi je bila sreča mila. Kmalu sem dobil trgovske prostore na Jurčičevem trgu od neke nemške vdove in v oktobru 1900. sem odprl lastno urarsko delavnico, nad katero je blestel na mestu, kjer je bil toliko let nemški napis, slovenski napis: »Milko Krapež, urar.«

Začetek je bil težak. Vse, kar sem si po preteku mnogih let prisvojil v tujini, pri vojaki in v Sokolu mi je dobro služilo, v prvi vrsti pa strokovna izobrazba in točnost v izvrševanju svojega poklica ter treznost. Pri tej priliki Ti polagam na srce, dragi naraščaj, da je treznost prvi pogoj vsakemu poštenemu dejanju. Trezno in dobro premišljeno delo ti prinese siguren uspeh.

Zopet sem začel redno zahajati v telovadnico »Ljubljanskega Sokola«, ki je bil dotlej še vedno edino sokolsko društvo v Ljubljani. Nisem sicer pričel s težkimi vajami, pač pa so mi ugajale proste vaje, ki so bile tedaj preproste, a vendar lepe in za začetnika težavne. Nekaj takih vaj smo izvajali na javnem nastopu dne 30. septembra 1923 o priliki šestdesetletnice »Ljubljanskega Sokola«. Takrat je praznoval tudi

br. dr. Murnik svojo 50letnico in mu je Sokolstvo izrazilo priznanje in hvaležnost za delo, ki ga je pošteno in nesebično vršil v naših vrstah.

Dne 15. svečana 1901. sem bil pravilno sprejet, kot redni član v Sokolsko društvo, kar dokazuje sprejemna diploma s podpisoma tedanjega tajnika Ivana Vernika in dr. Ivana Tavčarja, tačasnega staroste. O dr. Tavčarju naj omenim le mimogrede, da je bil mož poštenjak, kremenit značaj, navdušen Slovan in Sokol.

Tajnik br. Vernik je bil v mladosti dober telovadec in prednjak. Zaradi redne telovadbe je bil močno razvit, tako da je njegova krepka pest marsikaterega Nemca ali nemškutarja precej nemilo pobožala, ako je preveč silil s svojim nemštvom v ospredje. Še danes ni sokolske prireditve, da bi izostal br. Vernik, ki pazljivo sledi razvoju Sokola. Ako se z njim zapleteš v pogovor o Sokolstvu, boš takoj opazil, da bije v njegovih krepkih prsih pravo sokolsko srce.

Zaradi neprestane kontrole od strani države sokolska društva niso mogla točno beležiti vseh dogodkov društvenega življenja, zato je mnogo zanimivega gradiva ostalo pozabljenega. Dandanes je tudi v tem pogledu bolje. Vsako društvo točno shranjuje v arhivu vse podatke glede razvoja in stanja. Pri tej priliki svetujem, da vsak posameznik zbira zase gradivo, ki se nanaša na sokolsko življenje. Zabeleži si, kdaj si pristopil med sokolsko deco, med naraščajnike, kdaj si bil sprejet kot član, zaznamuj javne nastope, eventuelne tekme in uspehe. Tako bo vsakdo zbral nekako malo sokolsko zgodovino in obenem lepe spomine.

Sokolstvo se je polagoma razraščalo iz peščice značajnih mož v vedno krepkejšo organizacijo. V telovadnico so prihajali vedno novi člani iz vseh stanov in različne starosti. Matica slovenskega Sokolstva »Ljubljanski Sokol«, je dobila bratske organizacije tudi po deželi. Pogosto smo prirejali izlete in tako gradili temelje slovenskemu Sokolstvu širom domovine. Še hranim 24 sokolskih znakov, ki sem jih dobil o priliki raznih zletov in ob otvoritvi sokolskih domov.

Uspeh razmaha na sokolskem polju je bil I. vsesokolski zlet l. 1904. v Ljubljani. Sokolstvo se je zbiralo tedaj na sedanjem letnem telovadišču Ljublj. Sokola. Bilo nas je okrog 1000 članov iz slovenskih društev. Tudi »Češki Sokol« nas je posetil v lepem številu. Imeli smo torej priliko, da se z znanimi češkimi telovadci pomerimo. V ta namen smo priredili tekmo. Pod dobrim vodstvom brata Murnika smo imeli že tedaj nekaj dobrih telovadcev, ki so delali čast našim mladim vrstam. Mnogo od teh so še danes aktivni člani, mnogo jih je — žal pobrala svetovna vojna. Kogar zanima podrobna slika I. vsesokolskega zleta, se lahko o tem pouči v sokolski literaturi, kjer se nahajajo izcrpni podatki. Zahtevaj te knjige — zlasti list »Slovenski Sokol« — v knjižnici svojega društva.

(Dalje prihodnjič.)

Zgodovina telovadbe.

(Dalje.)

Češkoslovaško Sokolstvo je štelu leta 1922. ob svoji šestdesetletnici 53 žup, 3010 društev, 368.888 članov (264.524 moških, 108.364 žensk); telovadcev 50.856, telovadk 33.700. Moškega naraščaja 44.797, ženskega 36.899, skupaj 618.150 sokolskih ljudi.

Na čelu uprave ČOS, sta 20-člansko predsedstvo in odbor ČOS, ki šteje 80 članov. Župe pošiljajo v odbor po 1 zastopnika na 5000 članov. Predsedstvo se shaja k rednim sejam vsak teden, odbor pa po potrebi.

Dragi naraščaj! Ali ni to veličastna sokolska armada, ki mora vzbuditi v vsakem izmed nas ponos in občudovanje. Ali naj nas, jugoslovanske Sokole, ne okrepi v sokolski veri, v delu in ljubezni do vzvišene sokolske ideje. Sokol sem in to ostanem — večno! Saj je ni na svetu lepše in vzvišenejše organizacije kot je sokolska, ki bo večno živela v Slovanih, ki bo edina resnično družila brate z brati, sestre s sestrami v eno samo veliko sokolsko telo!

Naj še povem imena najbolj znamenitih in za sokolstvo najzaslužnejših moških, ki še danes vodijo češkoslovaško Sokolstvo: starosta dr. Scheiner, njegova namestnika Štěpanek in Mašek, tajnik dr. Heller, načelnik dr. J. Vaniček, njegov namestnik Machal (umrl letos 15. oktobra) dalje bratje: Bilek, Erben, Očenašek, Havel, Hiller, Müller, K. Vaniček, Urban, dr. Weigner in še mnogo drugih.

Ti možje so med češkim Sokolstvom najboljši sokolski delavci in jih moramo poznati tudi mi, jugoslovenski Sokoli.

Češko sokolsko slovstvo je bilo že pred vojno jako razvito in se krasno razvija. Sokol, pa bodi telovadec ali podporni član, mora čitati sokolske knjige, da temeljito prouči sokolsko idejo in da ve, zakaj je Sokol. Za sokolski naraščaj imajo Čehi več časopisov: »Sokolske Besedy«, ki izhaja od l. 1906., »Knjižice Besed Sokolských«, »Čitanka B. S.«, »Ročenka dorostu Sokolského«, »Vzkříšení« list za sokolsko decol. izhaja enajsto leto.

Glavno glasilo češkega Sokolstva je »Vestník Sokolský«, ki izhaja tedensko in ga izdaja ČOS. Vsak mesec ima prilogo »Cvičitel« in »Cvičitelka«, ki prinašata telovadno tehnično gradivo. Praško Sokolsko društvo izdaja list »Sokol«, ki ga je l. 1870. začel izdajati dr. Tyrš. Za vzgojo članic je namenjen mesečnik »Sokolice« (od l. 1913.). V tehničnem pogledu je znan tudi list »Tělocvik«, ki ga izdaja br. Erben v Karlinu. — Razen navedenih glavnih listov izdajajo skoraj vse župe svoje vestnike. Leta 1922. je izhajalo skupno 47 sokolskih listov.

ČOS ima lastno knjigarno in založništvo v Pragi in s tem izdatno pospešuje širjenje sokolske literature.

V inozemstvu se je ustanovil prvi »Sokol« l. 1865. v St. Louisu v Ameriki, ki se je pa kmalu razšel. Najstarejše češko sokolsko društvo v Ameriki je v Chicagu (1866). Leta 1911. je štelo češko Sokolstvo v Ameriki 100 društev in je imelo dva lista: »Sokol Americký« in »Beseda Sokolská.«

Razen v Ameriki imajo izseljenci tudi v drugih državah (na Nemškem, Francoskem, Ruskem in Angleškem) svoja sokolska društva, ki lepo delujejo.

* * *

S tem smo končali, bratski naraštaj, zgodovino šestdesetletnega obstoja češkega Sokolstva. Vse, kar smo povedali o njem, je le majhen pregled, ki pa naj ga pozna tudi vsak jugoslovenski Sokol. Češkoslovaško Sokolstvo naj nas podkrepi v delu za vzvišenost sokolske ideje in v bratskem stremljenju, da doseže naš ujedinjeni jugoslovenski narod v Sokolstvu isto stopnjo, na kateri je danes bratski češkoslovaški narod.

(Dalje prih.).

I. BAJŽELJ:

Sokolska prosvetna šola.

(Dalje.)

2. Telesna vzgoja.

Za najvažnejši bistveni del sokolske ideje smatramo telesno vzgojo, zato jo imenujemo kot prvo in jo bomo tudi v prosvetni šoli obravnavali najprej. Važnost je utemeljena s tem, ker vemo, da baš potem telesne vzgoje — kakršno zahteva sokolska ideja — dosežemo tudi ostale bistvene dele in si Sokolstva brez nje sploh misliti ne moremo.

Umni sadjerejec ne prepušča mladega drevesa, ki ga vsadi, njegovi usodi in vremenskim neprilikam, ampak ga zavaruje, podpre, obrezuje in čisti po predpisih, ki jih zahteva sadjarstvo. Tako goji svoje mlado drevje z namenom, da mu bo pozneje, ko doraste, rodilo dobro in zdravo sadje. Enako je z mladim človekom. Tudi njega ne smemo prepustiti njegovi usodi, da bi nanj vplivali vsi slabi vplivi človeške družbe in da bi se v njem razvijali samo slabi prirodni nagoni. S pravo vzgojo ga obvarujemo slabih vnanjih vplivov, pri razvoju njegovega duha mu

nudimo pomoč, krepimo mu njegovo voljo in se prizadevamo, da se razvijejo njegove prirodne sile v pravi smeri, da postane zdrav in koristen član človeške družbe. Tako vzgajamo v mladini duševne vrline.

Pa tudi mlado telo potrebuje vzgoje, ki skrbi za pravilni razvoj posameznih organov in človeškega telesa vobče. Mlado telo naj se razvija enakomerno in somerno, da doseže najvišjo dovršenost in največjo lepoto. Okrepiti se mora, da bo dovolj odporno proti vsem škodljivim vplivom, ki se pojavljajo v prirodi in ki jih prinaša s seboj razno delo v človeškem življenju. Doseči mora ono odporno silo, ki ga brani pred mnogimi boleznimi, katerim je izpostavljeno. Skratka, naloga telesne vzgoje je, ustvariti zdravega, krepkega in lepega človeka.

Človek bi mislil, da za vse to, kar smo naložili telesni vzgoji, skrbi priroda sama in da zato ni treba posegati človeku vmes. Toda temu ni tako. Naša doba je že preveč pomehkužena, zato človeški rod telesno nazaduje, zaradi tega nam je treba telesne vzgoje, ki je zmožna marsikaj popraviti.

Že v zgodnji mladosti, ko vstopi mladina v šolo, je izpostavljena mnogim nevarnostim, ki pogubno vplivajo na njen pravilni telesni razvoj. Razna šolska opravila, kakor pisanje, risanje, posebno pa ženska ročna dela, pri katerih zavzema mlado telo prav pogosto popolnoma nepravilno držanje, so vzrok, da dobi mlado okostje in mišičevje, ki je v stanju razvoja in doraščanja, napačno obliko, n. pr. skrivljeno hrbtenico. Večkrat so vzrok temu tudi nepravilne šolske klopi in nepravilno sedenje doma pri izdelavi domačih nalog. Šola je sama uvidela, da je treba tem nedostakom odpomoči, zato je uvedla tudi v šolo telesno vzgojo, ki bi jo morala smatrati za prav tako važno kakor duševno vzgojo.

Toda ne samo šola ampak vsa človeška opravila zaposlujejo človeka enostransko. Poglejmo si posamezne obrtnike! Kovač, krojač, pek, mizar, čevljar itd. vsi zavzemajo pri svojem opravilu gotove pozicije in se pri vseh nekatere mišice, ki so bolj v rabi, tudi bolj razvijajo, tako da dobi telo vsakega obrtnika tipično obliko, iz katere skoraj z vso gotovostjo lahko sklepamo h kateremu stanu dotičnik pripada. Ta enostranost pri delu ima prav pogosto za posledico nepravilno razvito telo, ker enostransko delo vpliva že pri mladeniču, ko vstopi v uk, torej v času, ko njegovo telo ni doraščeno in popolnoma razvito.

Vse isto in morebiti v še večji meri velja tudi za one stanove, ki opravljajo svoja vsakdanja dela sede in v zaprtih prostorih, med te štejemo tudi duševne delavce.

Proti vsem tem kvarnim vplivom imamo izvrstno in uspešno sredstvo, to so telesne vaje, s katerimi prisilimo vse mišičevje človeškega telesa k delu in s tem k vsestranskemu razvoju. S telesnimi vajami — ako so pravilno in vsestransko izvajane, kakor zahteva sokolska telesna vzgoja, okrepimo okostje in mišičevje in njima damo pravilno zunanjo obliko

ter s tem dosežemo lepega in kepekega človeka. Zgoraj omenjeni vplivi pa ne škodujejo samo vnanji človeški obliki, ampak enako škodujejo na razvoj notranjih organov, kar ima za človeško zdravje lahko jako hude posledice. Ker se ti organi ne razvijajo pravilno, nimajo prave moči in odpornosti ter zaradi tega hitreje obole nego organi popolnoma pravilno razvitega človeka. Ako vzamemo za primer pljuča, potem nam bo razumljivo, zakaj so gotovi stanovi tako podvrženi najhujši in najtrdovratnejši bolezni, ki uniči nebroj človeških življenj, to je jetika ali tuberkuloza. S telesnimi vajami ojačimo torej tudi notranje organe in jih napravimo odpornejše napram raznim boleznim. Če pomislimo, kolike vrednosti je sredstvo, ki pomaga človeku do telesnega zdravja — ki ga radi imenujemo največji zaklad sveta — potem bomo šele znali prav ceniti vrednost telesne vzgoje za napredek posameznika in vsega naroda, zakaj brez zdravja ni napredka ne v gmotnem in ne v duševnem oziru.

(Dalje prih.).

A PERIČ, MARIBOR:

Proste vaje za žensko deco.

Temeljna postava: prosti razstop v četveroredih, spetna stoja — priročiti. Četveroredi so odštetí v globino na prve in druge, vsaka dva četveroreda tvorita eno »kolo«. Telovadke si pojejo same.

(	(	(	(	)	I. kolo
(	(	(	(	)	
(	(	(	(	)	II. kolo
(	(	(	(	)	
(	(	(	(	)	III. kolo
(	(	(	(	)	

I. vaja.

Izvaja se 4 krat, in sicer na sledečo pesem:

1. Bežimo, tecimo, cigani gredó,
v rjavih bisagah otroke nesó.
(Titralalaralara titralalarara),	3. Bežimo, tecimo, cigani gredó,
v rjavih bisagah otroke nesó.
(Titralara itd.).
2. Če se ne umivaš, cigana se boj,
sicer te zaloti in nese seboj,
(Titralara itd.).	4. A Sokol cigana se pač ne boji,
cigan pred Sokolom pa vselej zbeži.
(Titralara itd.).

Jako živo.

- I. 1. Vzpon, — po odročenju vzročiti, hrbta noter, (pri vsakem vzročenju pogled gor).
2. drža,
3. spetna stoja (na celem stopalu), — po odročenju priročiti,
4. drža.

II. — I.

- III. 1. vzpon, — po predročenju vzročiti, hrbta ven,
2. drža,
3. spetna stoja (na celem stopalu), — po predročenju priročiti,
4. drža,

IV. — III.

- V. 1. izstopna stoja z levo naprej, — odročiti, h. gor,
2. drža — odročno upogniti, h. gor, dlani sklopljene, prsti se dotikajo ramen,
3. zanožiti desno — vzročiti, hrbta ven,
4. drža, — drža, zasuk lehti, hrbta noter.

- VI. 1. prinožiti desno — odročiti, hrbta gor,
2. drža — odročno upogniti (kakor v V. taktu),
3. drža — vzročiti, hrbta ven,
4. drža

- VII. 1. odnožna stoja z levo — veliki čelni krogi v levo,
2. drža — dokončati gib lehti,
3. prinožiti levo — veliki čelni krogi v levo,
4. drža — dokončati gib lehti (do vzročenja),

- VIII. 1. pol obrata v levo na levi peti do zanožne stoje ven z desno — odročiti, hrbta gor,
2. drža,
3. prinožiti desno — priročiti,
4. drža.

I. medigra: »Kolo«.

Izvaja se 4 krat, in sicer na nastopno pesem:

Telo utrditi	Le vadimo pridno
in duh okrepiti	in kmalu bo vidno,
je sokolske vzgoje namen.	da delo prinaša uspeh.
Telesna odpornost,	Naprej brez pokoja,
duševna vzornost	ne bojmo se znoja,
Sokolu značaj da jeklen.	saj delo prinaša uspeh.

Korakoma.

4. Prvi četveroredi vsakega kola naredijo na prstih desne cel obrat v levo, (po dve telovadki si stojita nasproti), nato vse: prednožiti levo — predročiti dol, palci gor,
- I. 1. izstopna stoja z levo naprej ven — dve nasproti si stoječi telovadki se pri-meta za roke,
2. korak z desno naprej noter,
3. skrižna stoja z levo spredaj,
4. cel obrat v desno do spetne stoje, — (telovadke so izmenjale prostor, od 1.—4. se držijo za roke).
- II. 1. izstopna stoja z levo nazaj — telovadke se spustijo, roke v bok, dlan spredaj, palec nazaj,
2. korak z desno nazaj — roke drža,
3. izstopna stoja z levo naprej — drža,
4. prisuniti desno — drža.
- III. 1. V vsakem kolu si poda vseh osem telovadk roke, in sicer prožijo desnico s hrbtom spredaj desni sosedi, a levico z dlanjo spredaj levi sosedi, in korak z levo v levo,
2. korak z desno v levo, skrižno spredaj,
3. korak z levo v levo,
4. korak z desno v levo, skrižno spredaj.
- IV. 1. prinožiti levo — priročiti.
2.—4. drža.

Vsaka telovadka je prišla za en znak iz mesta, in sicer na prostor svoje leve sosede. Pri ponovitvah ni treba več obrata na »4«. Po prvi ponovitvi je vsaka telovadka zopet na svojem prvotnem mestu, po zadnji istotako in ostane s čelom obrnjena v kolo. (Deklice delajo navadno predolge korake v stran in pridejo za dva znaka z mesta, kar pa vaje ne izpremeni, ker pridejo po ponovitvi v kljub temu na svoje mesto, glavno je, da vzdržujejo kritje in ravnanje).

Jugoslovenski sokolski koledar za leto 1925. JSS je izdal tudi za letošnje leto koledar, ki ga je uredil savezni načelnik br. Miroslav Ambrožič. Poleg koledarskega dela ima pesem: Sokolsko življenje od starosti br. E. Gangla in obširno poročilo o sokolskem delu v letu 1924. Pregled o me-

rah pri vajah iz lahke atletike in jugoslovenski svetovni rekordi iz teh panog bodo zanimali tudi marsikaterega naraščajnika, zato priporočamo koledar tudi našim čitateljem. Zanimiva je dalje sokolska statistika, ki je vestno sestavljena v koledarju po br. V. Švajgarju.

Sokolsko društvo v Metliki je priredilo dne 11. januarja t. l. svojemu naraščanju in svoji deci v lastni telovadnici čajanko od pol 16.—18. Z veselim srcem je prihitela sokolska mladina v telovadnico, kjer še ni doživela nič sličnega. Najprej je miadino nagovorila sestra načelnica, potem pa so ji bratje in sestre nudili čaj, pecivo, orehe in jabolka. Naša mladina je veselo kramljala, pela in naposled igrala tombolo. Darila so bile mladinske knjige, najlepša zabava mladini. Tudi nekaj malo denarja so dobili srečniki, a bodo morali povedati, kaj so si zanj potrebnega kupili. Čas je bliskoma potekel. Razšli smo se v zadovoljnosti in z obljubo: Vedno bomo vztrajno delali! Pa se nam bo še večkrat tako dobro godilo.

Sokolski znak za naraščaj bo v najkrajšem času izdelan. Prvi vzorci so bili

že vposlani saveznemu starešinstvu na ogled. Zato je savezni tehnični odbor dobil nalogo, da izdela pravilnik za nošnje naraščajskega znaka. Vsak naraščajnik, ki bo dobil sokolski znak, bo prejel istočasno tudi legitimacijo, brez katere ne bo smel nositi znaka. Znak bodo dobili le oni naraščajniki, ki bodo prestali gotovo preizkusno dobo. Upamo, da bodo naraščajniki dobili znak že letošnje poletje. Vse predpise glede naraščajskega znaka bo pravčasno objavil »Sokolčič«.

VI. glavna skupščina Jugoslovenskega Sokolskega Saveza bo dne 22. marca 1925. v Brodu ob Savi. Dan prej, dne 21. marca se bo vršila istotam odborova seja JSS ob 18. uri, ob 20. uri pa seja zbora župnih načelnikov in ob 21. uri seja kandidacijskega odbora. Glavna skupščina se bo pričela dopoldne ob 9. uri z običajnim dnevnim redom.

KNJIŽEVNOST.

Zavratne pošasti. Slovenski mladini napisal Josip Ribičič. Lesoreze izdelal Božidar Jakac. V Trstu 1924. Založba »Jug« v Ljubljani.

Ribičič je namenil knjižico mladini, ki se mu mora zanj prav iz srca zahvaliti. Avtor opisuje izvanredno razumljivo doživljanje nekaterih škodljivcev človeka, predvsem dveh bacilov (ne bakterij!) ljudske kuge — tuberkuloze. S finim razumevanjem nam slika prava legla bacilov: smeti, prah, umazanijo; pove nam način infekcije, govori jako umestno o alkoholu

kot pomagaču tuberkuloze in spolni sliko z navajanjem največjih sovražnikov te obče kuge: solnca, svežega zraka in dobre hrane.

Knjiga, pisana s strokovnim razumevanjem higijskih vprašanj, je krasno darilo naši mladini, bo pa tudi odraslim v resen pouk. Želeti bi bilo, da ne manjka v nobeni sokolski knjižnici, v nobeni šoli. Zdravstvena oblast pa, ki naj uporablja knjižico v propagandne svrhe, se bo avtorju najboljšo oddolžila, če jo nagradi. — Cena knjige je 14 Din in se naroča pri založbi »Jug« v Ljubljani. Pred škofijo 21/I.

Dr. A. K.